

A zongora

Édesanyám halála után még két évig, a múlt ősziig őriztem a lakását. Egyetlen tárgyhoz, festményhez, könyvhöz, kerámiához, bútorhoz, szőnyeghez hozzá nem nyúltam. Holott tudtam jól, hogy örökké nem tarthatom fenn az otthonát – lakásmúzeumként.

De a lakása sem vált meg tőle. Vagy édesanyám járt még vissza oda, a halottak titokzatos útjain, ajtókon, falakon könnyedén átlibbenve, s ugyanúgy, láthatatlanul távozva.

Valahányszor ott voltam az üres lakásban, édesanyám papírjait – számláit – rendezgetni, a megmaradt gyógyszereit összerakosgatni, egy idő után úgy éreztem, hogy nem vagyok egyedül.

Az előszobában hangosan megreccsent a padló. Aztán a hallban, majd a nagyszobában. Halk nyikorgással kinyílt a háromajtós cseresznyefa szekrény középső ajtaja, amelyben édesanyám az ünnepi ruháit tartotta. Hangot ütött a zongora, egy Mozart zongoraverseny, egy Schubert darab eltévedt hangjait, és mindig esti órán, abban az időben, amikor fiatalasszonyként édesanyám a kedvenc zeneszerzőit játszotta. Az előszoba mennyezetéről a padlóra esett a lámpakörte. Bár erős koppanással ért földet, nem tört el. Hiába csavartam a helyébe új körtét, többé nem gyulladt ki. A két csillár tizenhat minyonlámplája közül egy hónap alatt tizennégy kialudt. Esteledvén szinte naponként kihunyott egy-egy égő.

Eldőlt rendre édesanyám sima fejű, sötétkék botja, amelyet a halála után a járókeretéhez támasztottam. Egyik nap – édesanyám kislánykori fotójával – a padlóra zuhant a nagy, ovális alakú, barna ráámájú fénykép. A keret megrepedt, az üveg nem tört el. Megnéztem a falba vert szöveget: nem esett ki. Még csak meg sem lazult.

Idő kell a tárgyak számára is, hogy gyászoljanak. Alighanem ezért is tartogattam a Vám utcai lakást – még a gyászév után is. Még visszajárt belé a lakója, még várták őt a tárgyak.

De októberben eljött az idő, el kellett adnom a lakást, ki kellett költöztetnem belőle a berendezést.

Utoljára a zongora maradt.

Három vaskos, ám mégis kecses lábbon álló, sötétbarna, százöt éves hangszer. A billentyűzet fölé erősített vékony rézlapon olvashatók a legfontosabb személyes adatai. „Gebrüder Stingl Wien – K.u.k. – Hof – Clavier-Fabrikanten. Kitüntette az 1900. évi párizsi világkiállításon és az 1904. évi veszprémi kiállításon, aranyéremmel.”

Andrásfai néptanító nagyszüleim nászajándékként vették meg a zongorát édesanyámnak, Budapesten, ott is az igen jó nevű Keresztély Sándor zongorakereskedőnél, a Vilmos császár körút 21. szám alatt. Mit sem sejtve még akkor, 1941-ben, hogy ez a hatalmas hangszer, teherautón, kétszer is – szerencsésen – megteszi az utat a második világháború hadak dúlta dunántúli útjain, a Vas

megyei Andrásfa és Esztergom között, majd 1956 után – ugyancsak szerencsésen –, egy vagonban utazva megérkezik Budára. Ahol több lakást is megjárva, az első kerületi Vám utcában nyer elszállásolást, fél évszázadra.

Ott lakott tehát, míg el nem érkezett az idő: a napokban meg kellett válnom tőle. Vigasz számomra, hogy sorsa ezután is ismerős lesz előttem, baráti család fogadta be tágas velencei házába.

Egy páncéltökés zongora súlya közelíti a fél tonnát. Szállítását ma már csak ritkán vállalják a fuvarozók – én, jó szerencsémre, találtam három derék embert, akik nekiveselkedtek a nem mindennapi munkának. Az ötszáz kilós hangszeret végül úgy „sétáltatták” le a második emeletről az utcán várakozó bútor-szállító kocsijukhoz, hogy egyetlen karcolás nem ejtődött rajta.

Azonban amikor az első és a második emeleti lépcsőfordulóhoz érkeztek, számukra is megdöbrentő módon, a zongora egyszerre megszólalt. Olyan erővel, olyan hangosan, mintha valaki felhajtotta volna a klaviatúra lezárt fedelét, és a billentyűzeten végigfuttatta volna egy Mozart hangverseny dallamát. Az első emeleti ajtók kinyíltak, a viharos zenehangok kihívták a lakókat a lépcsőházba.

– Ki játszik itt? – kérdezte a tekintetük.

Aztán a zene elhallgatott, és a zongora hangszekrénye – valami furcsa, fájdalmas hangot hallatva – csak a kapualjban pendült meg még egyszer, talán egy rövid másodpercre.

Búcsúzásként.

Sunt lacrimae rerum. Hát hogyne lenne igaza Vergiliusnak.

Sírni tudnak a tárgyak.

